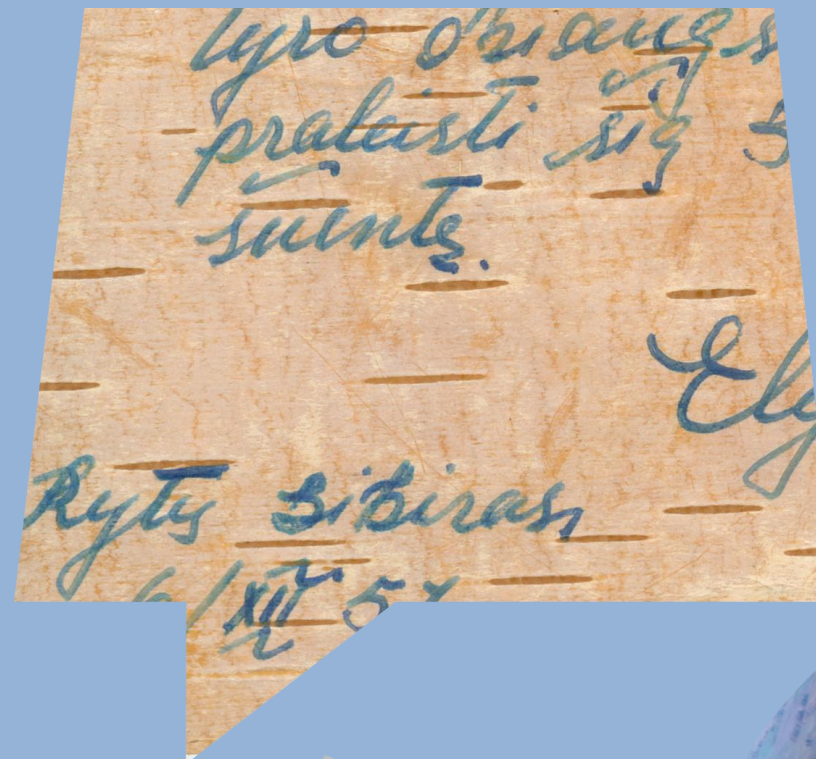
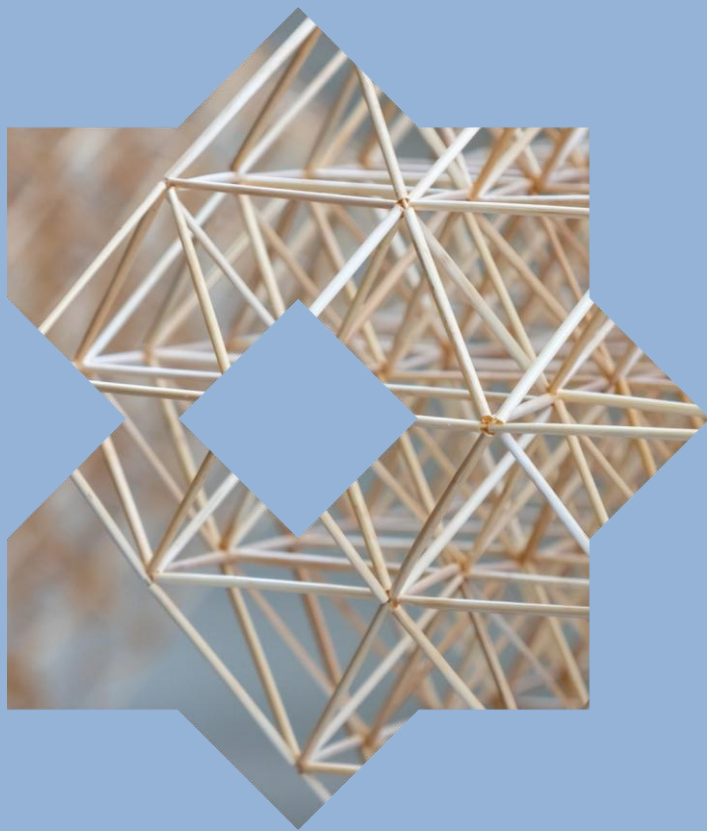

Mūsų istorija UNESCO pasaulio paveldo žemėlapyje. Lietuviškieji objektai

Renata Vaičekonytė Kepežinskienė

Jungtinių Tautų

United Nations

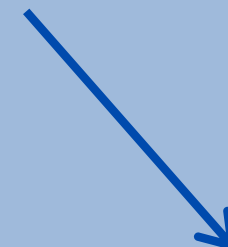
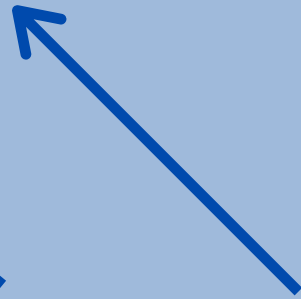
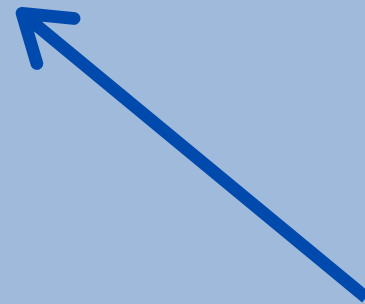
Organizacija

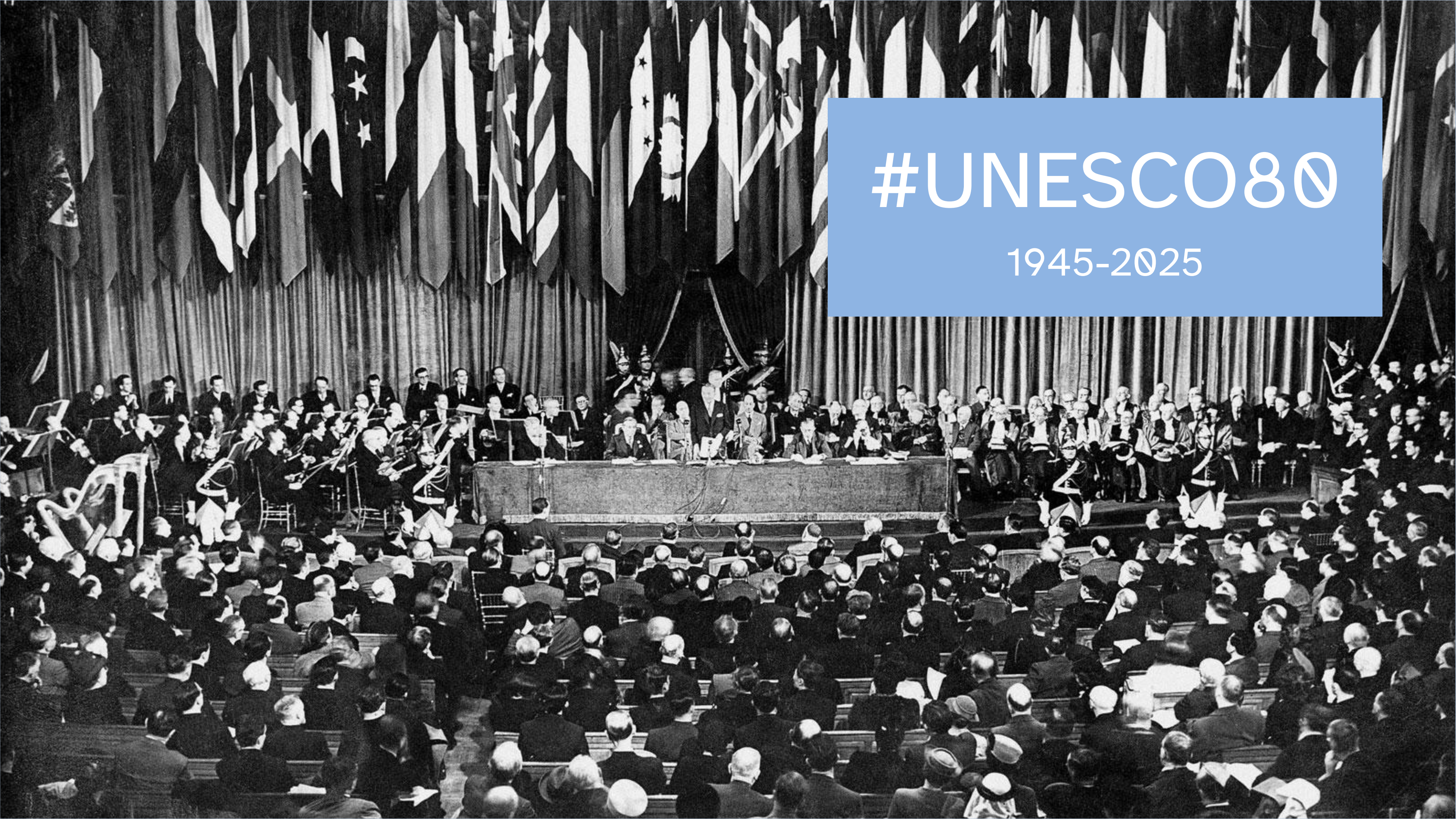
Organisation

UNESCO

Educational, Scientific and Cultural

Švietimo, Mokslo ir Kultūros

A black and white photograph of a large assembly hall during the 80th UNESCO General Assembly in 1945. The hall is filled with delegates seated in rows, facing a long table at the front where officials are seated. The background is dominated by a dense wall of national flags.

#UNESCO80

1945-2025

UNESCO MISIJA

„...mintys apie karus gimsta žmonių protuose, būtent todėl žmonių sąmonėje privalu skiepyti taikos gynimo idėją“

UNESCO konstitucija, 1945 m.

UNESCO PRIORITETAi ir UŽDAVINIAI

- ❖ Afrika
- ❖ Lyčių lygybė
-
- ❖ Skiepyti taikos kultūrą
- ❖ Įgyvendinti JT DVT 2030
-
- ❖ Įtraukus, kokybiškas **švietimas** ir mokymasis visą gyvenimą prieinamas visiems;
- ❖ Įveiklintas **mokslas**, technologija, naujovės ir žinios;
- ❖ tvarumas, gamtos išteklių valdymas;
- ❖ siekis pokyčių, vadovaujantis taikiais, įtraukiais ir **žmogaus teisėmis grįstais principais**;
- ❖ **kultūra** kaip variklis, įgalinantis tvarią plėtrą ir tautų sugyvenimą;
- ❖ saviraiškos laisvė ir visuotinė prieiga prie **informacijos ir žinių šaltinių**.

Kuo reikšminga Lietuvos narystė UNESCO organizacijoje?

- Teisiniai instrumentai: UNESCO konvencijos, sutartys, programos
- Diplomatinis, ekspertinis bendradarbiavimas, partnerystės
- Ekspertinė, techninė, finansinė parama
- Tarptautinė sklaida ir komunikacija, užtikrinanti šalies matomumą, prisidedanti prie įvaizdžio formavimo.

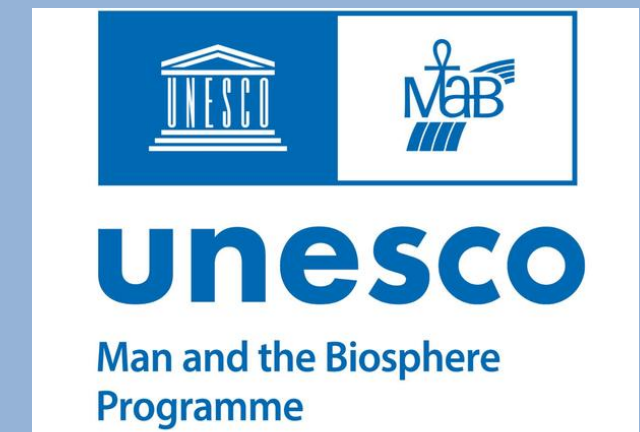
1248

788

570

759

Lietuvos vertybės UNESCO sąrašuose ir registruose

5

4

3

1

Kryždirbystė
ir kryžių simbolika

Dainų ir šokių šventės
Baltijos valstybėse

Sutartinės

Šiaudinių sodų
tradicija

Baltijos kelias – žmonių
grandinė, sujungusi tris
valstybes laisvės vardan

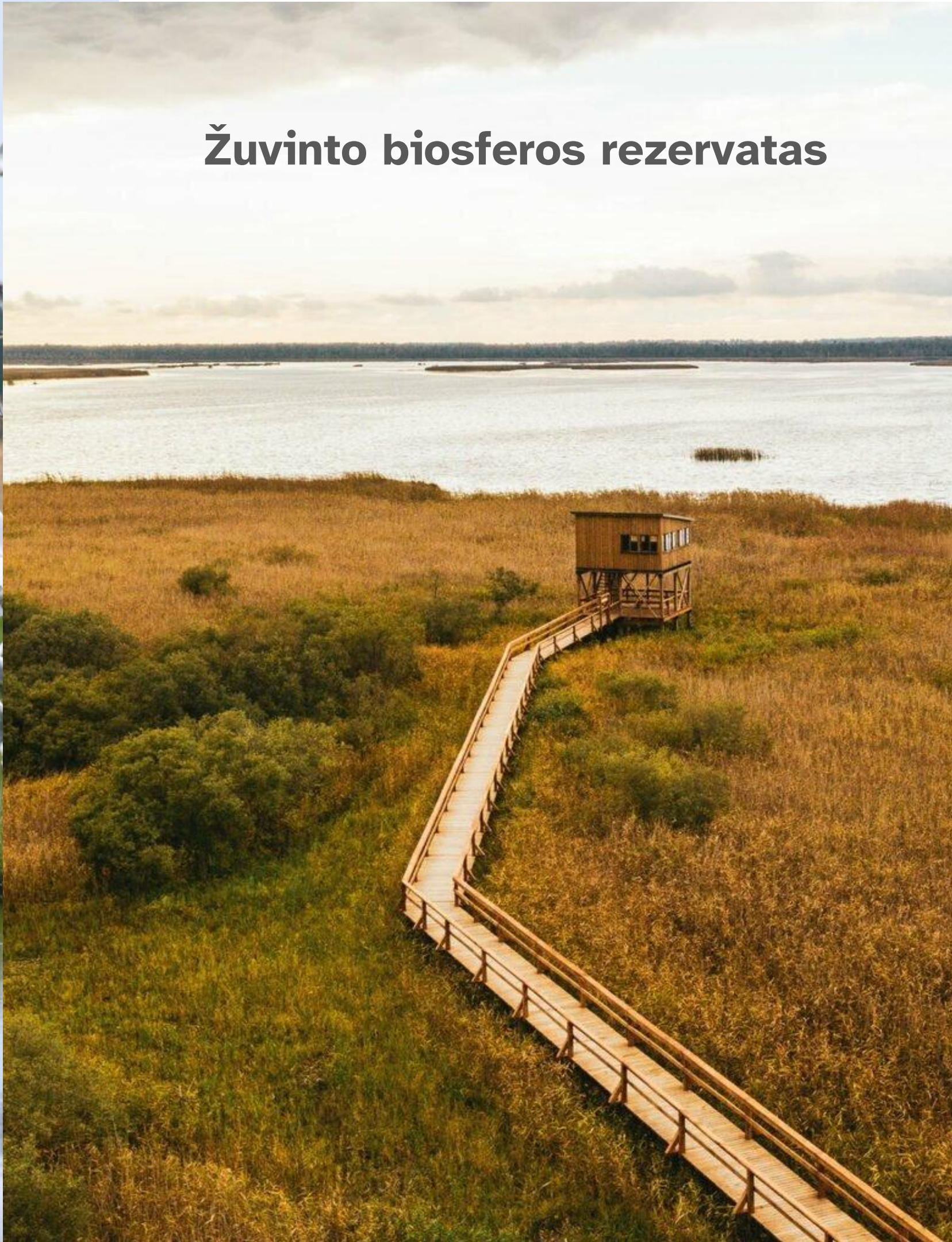

Radvilų archyvai ir
Nesvyžiaus bibliotekos
kolekcija

Liublino unijos akto
dokumentas

Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencija

Šiuo dokumentu Konvencijos valstybės narės raginamos nustatyti, apsaugoti, išsaugoti, pristatyti ir perduoti ateities kartoms išskirtinės visuotinės vertės kultūros ir gamtos paveldą.

Konvencijos šalys įsipareigoja skatinti mokslinius tyrimus ir imtis visų priemonių, padedančių paveldui suteikti funkciją kasdieniniame vietos bendruomenės gyvenime.

Vienas svarbiausių konvencijos pamatinių tikslų - parodyti atsakingą solidarumą ir bendrą tautų atsakomybę, saugant išskirtines žmonijos vertybes ir kultūrinę patirtį.

Konvencijos įgyvendinimas vykdomas pasitelkiant keturias pagrindines kryptis: Pasaulio paveldo sąrašo formavimas, vertybių apsauga, tarptautinės paramos teikimas ir Konvencijos propagavimas.

Išskirtinės visuotinės vertės nustatymo kriterijai

- (i) reprezentuoja genialų žmogaus sukurtą **šedevrą**;
- (ii) liudija svarbią žmonijos vertybių sklaidą, tam tikros epochos ar apibrėžtos kultūrinės erdvės įtakų kaitą architektūros ar technologijų, vaizduojamojo meno, miestų planavimo ar kraštovaizdžio raidos srityse;
- (iii) liudija unikalią arba bent jau išskirtinę kultūrinę tradiciją arba gyvą ar jau išnykusią civilizaciją;
- (iv) yra išskirtinis pastatų, architektūrinio ar technologinio ansamblio arba kraštovaizdžio tipo pavyzdys, kuris iliustruoja svarbų žmonijos istorijos etapą (-us);
- (v) yra išskirtinis tradicinio žmonių įsikūrimo, žemės arba jūros naudojimo pavyzdys, atspindintis tam tikrą kultūrą (ar kultūras) ar žmogaus ir aplinkos sąveiką, ypač kai tai tampa pažeidžiama dėl negrįžtamų pokyčių;
- (vi) yra tiesiogiai ar akivaizdžiai susijusi su įvykiais ar gyvosiomis tradicijomis, idėjomis arba tikėjimais, meno ar literatūros darbais, pasižyminčiais išskirtine visuotine reikšme;
- (vii) reprezentuoja **nepaprastus gamtos reiškinius** ar išskirtinį gamtos grožį ir estetinę svarbą;
- (viii) yra išskirtinis **svarbiausių Žemės istorijos laikotarpių pavyzdys**, atspindintis gyvybės raidos laikotarpius ir šiuo metu vykstančius geologinius žemės formavimosi procesus arba ryškias geomorfines ar fiziografines savybes;
- (ix) yra išskirtinis žemės, gėlo vandens, pajūrio ir jūros ekosistemų bei augalų ir gyvūnų bendruomenių 44 ekologinių, biologinių procesų ir jų **nuolatinės evoliucijos bei vystymosi pavyzdys**;
- (x) aprėpia **reikšmingiausius gamtos arealus**, kuriuose svarbu išsaugoti biologinę įvairovę *in situ*, įskaitant nykstančių išskirtinės visuotinės vertės rūšių buveines, svarbias moksliniu ir išsaugojimo požiūriu.

WHC Nomination Documentation

File name: 541.pdf UNESCO Region EUROPE

SITE NAME ("TITLE") Vilnius Historic Centre

DATE OF INSCRIPTION ("SUBJECT") 17/12/1994

STATE PARTY ("AUTHOR") LITHUANIA

CRITERIA ("KEY WORDS") C (ii)(iv)

DECISION OF THE WORLD HERITAGE COMMITTEE:
18th Session
[The Committee made no statement]

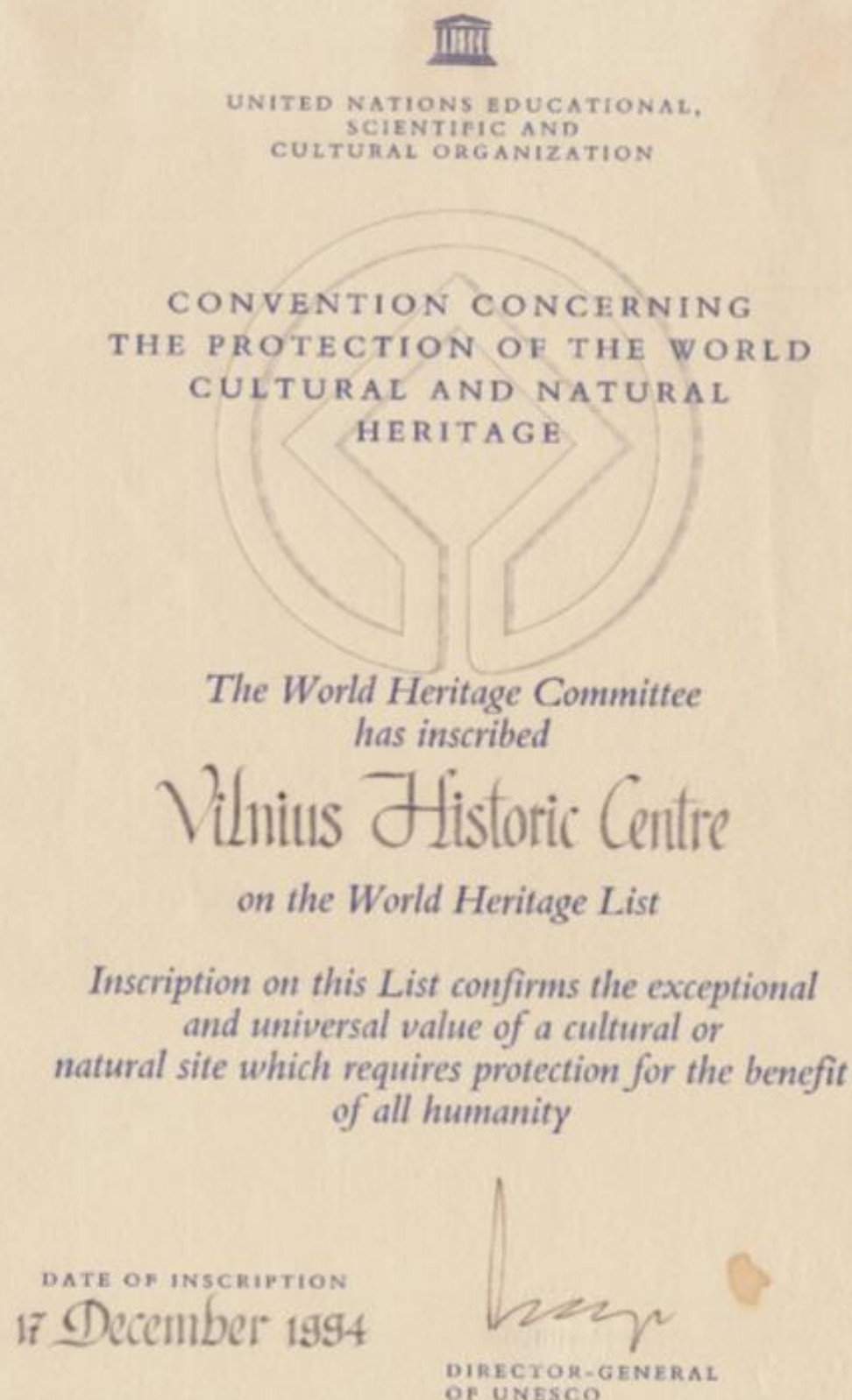
BRIEF DESCRIPTION:

Political centre of the Grand Duchy of Lithuania from the 13th to the end of the 18th century, Vilnius has had a profound influence on the cultural and architectural development of much of Eastern Europe. Despite invasions and partial destruction, it has preserved an impressive complex of historic Gothic, Renaissance and Baroque buildings.

1.b. State, province or region: Lithuania, Vilnius

1.d Exact location: Long. 50°41' N; Lat. 25°71' E

f:\inhouse\DocCen\doc-archive.doc

Retrospektyvinis Vilniaus istorinio centro išskirtinės visuotinės vertės aprašas

(patvirtintas UNESCO Pasaulio paveldo komiteto 37-osios sesijos nutarimu Nr. 8E)

Vertybė	Vilniaus istorinis centras
Valstybė narė	Lietuva
Identifikavimo Nr.	541bis
Irašymo data	1994–2012 m.

Trumpas aprašas

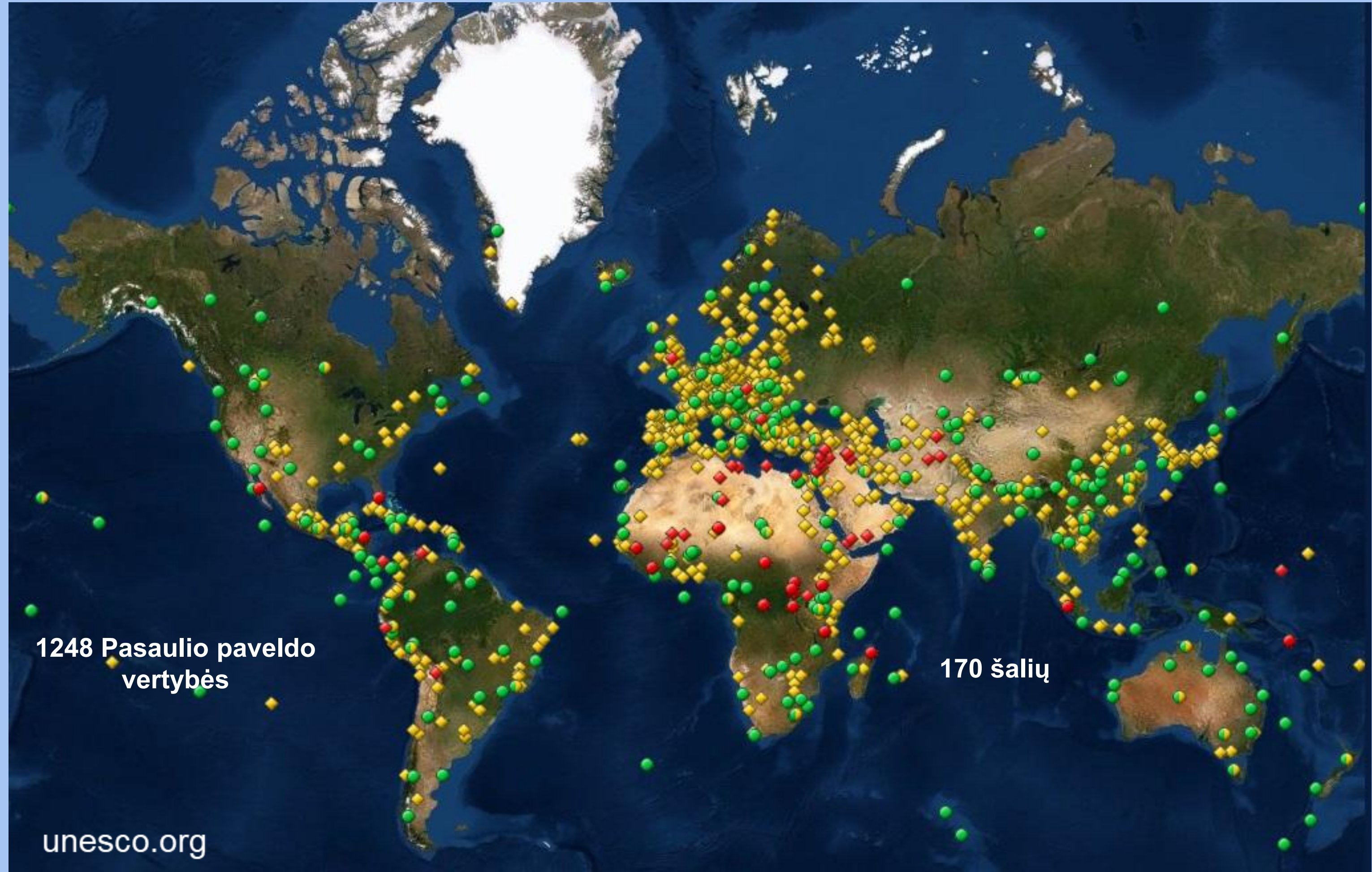
Vilniaus istorinio centro istorija prasidėjo ant ledyninės kilmės kalvų, kurios su pertraukomis buvo apgyvendintos nuo pat neolito laikų. Siekiant įtvirtinti Gedimino kalną, apie 1000 m. po Kr. Neris ir Vilnios upių santakoje buvo pastatyta medinė pilis. Iki pat XIII a., baltų gentims kovojant su įsibrovėliais germanais, gyvenvietė kaip miestas nesiformavo. Rašytiniuose šaltiniuose miestas Vilnia (dabar – Vilnius) pirmą kartą paminėtas 1323-iaisiais, kai miestas jau buvo tapęs Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostine. Yra žinoma, kad tuo metu, Vilniai pakeitus tekėjimo vagą, susiformavusioje salėlėje jau buvo pastatyti keli plytų statiniai. XV a. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė su sostine Vilniumi buvo tapusi didžiausia Europos valstybe, nusidriekusi nuo Baltijos jūros šiaurėje iki Juodosios jūros pietuose. Istorinį miesto centrą sudaro trijų pilių (Viršutinės, Žemutinės ir Kreivosios) teritorijos ir viduramžiais gynybine siena apjuosta zona. Miesto istorinio centro planas iš esmės yra žiedinis, spindulinis, gatvės išdėstytos įvairiomis kryptimis nuo pirminės piliavietės. Gatvių struktūra būdinga viduramžių miestams – nedidelės gatvelės dalija jį į netaisyklingus kvartalus, tačiau vėlesniais laikotarpiais buvo suformuotos didelės aikštės.

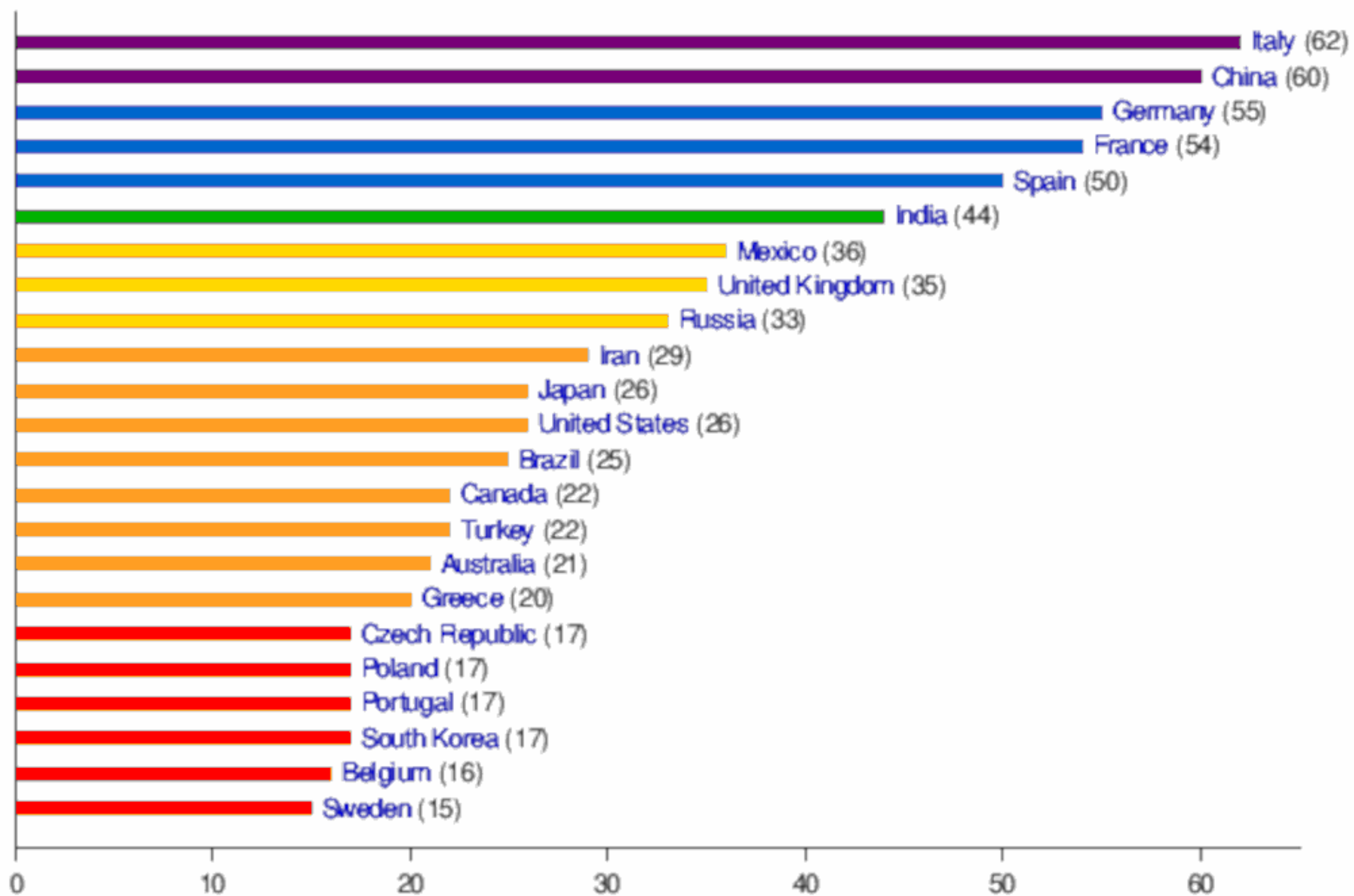
Istoriniams pastatams būdinga gotikos, renesanso, baroko ir klasicizmo stilistika. Pastatai išsiskiria savo išvaizda, erdvine kompozicija, vidaus ir išorės apdailos detalėmis. Visa tai sukuria daugialypį miesto vaizdą, atskleidžiantį visa apimančią jo dermę. Miestovaizdį apibūdina bendra miesto plano struktūra, gatvių ir aikščių tinklas, sklypų ribos. Urbanistinės struktūros detalės, susisijusios su natūralia aplinka, taip pat lemia iki šių dienų išsaugotus savitus siluetus, panoramas ir perspektyvas.

Prie Vilniaus, kaip įstabaus daugiakultūrio miesto, kuriame susipynė Rytų ir Vakarų kultūrų įtakos, augimo prisidėjo lietuviai ir kitos įvairios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės tautos su savo kalbomis, religijomis ir kultūromis. Nuo pat viduramžių dominavusi krikščionybė ir išaugusi judaizmo svarba lėmė minėtų religinių bendruomenių reprezentatyvaus materialiojo paveldo objektų, tarp kurių – Šv. arkangelo Mykolo, Šv. Stepono, Šv. Kazimiero, Visų Šventųjų ir Šv. Teresės bažnyčios, atsiradimą.

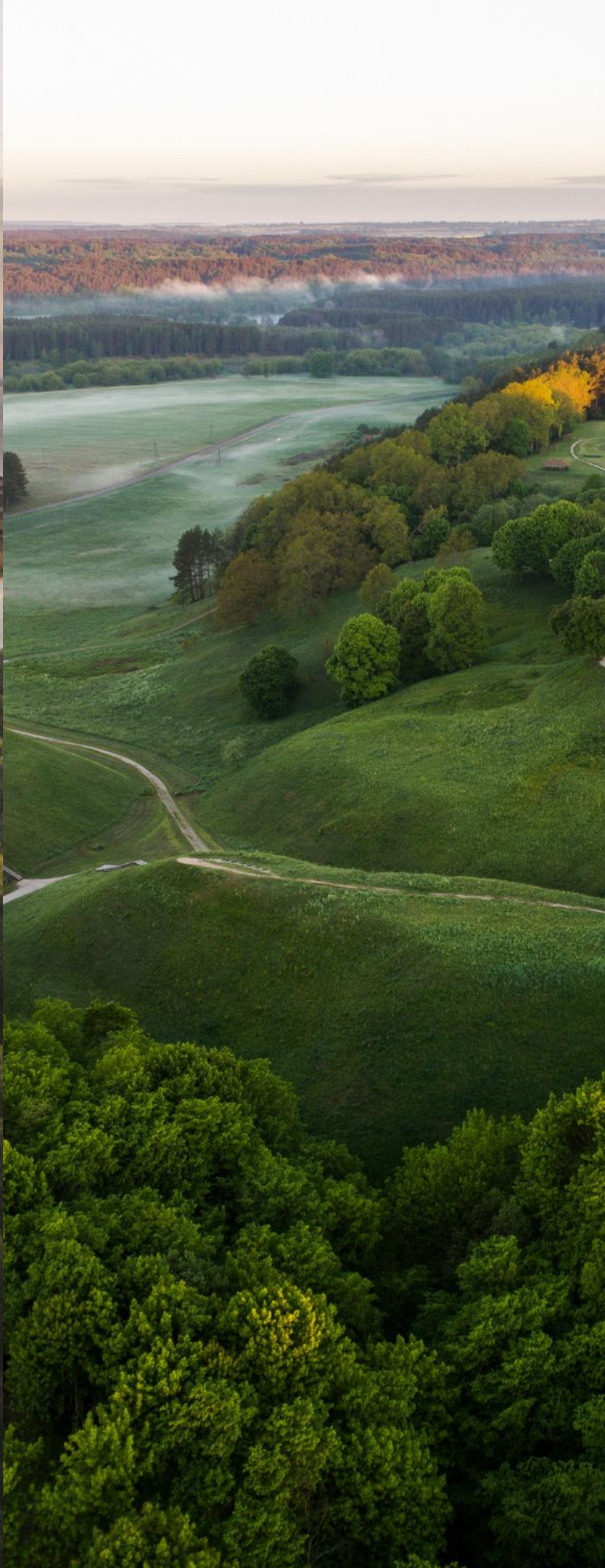
Po visokiųjų nelaimių vėliau sėkmingai atstatyti pastatai suteikė miestui išskirtinių bruožų – tai tokie statiniai, kaip Katedra, Rotušė, Arsenalas, Tyzenhauzų, De Reusų (Šuazelių), Pacų ir Masalskių rūmai. Nemaža dalis išlikusių senosios statybos pastatų buvo perstatyti arba atnaujinti Vilniaus baroko mokyklos, kuri vėliau paliko ryškų pėdsaką nemažame Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės plote, stiliumi. Vilniaus miesto tapatybė visada buvo atvira įtakoms, stiprinančioms socialinę, ekonominę ir kultūrinę klestinčių bendruomenių veiklą. Šios įtakos

UNESCO Pasaulio paveldo sąrašas 2025

Šaltinis: https://en.wikipedia.org/wiki/World_Heritage_Site

**Vilniaus istorinis
centras**

Kuršių nerija

**Kernavės
archeologinė
vietovė**

**Struvės
geodezinis
lankas**

**Modernistinis
Kaunas:
Optimizmo
architektūra,
1919-1939**

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND
CULTURAL ORGANIZATION

CONVENTION CONCERNING
THE PROTECTION OF THE WORLD
CULTURAL AND NATURAL
HERITAGE

*The World Heritage Committee
has inscribed*

*Vilnius Historic Centre
on the World Heritage List*

*Inscription on this List confirms the exceptional
and universal value of a cultural or
natural site which requires protection for the benefit
of all humanity*

DATE OF INSCRIPTION
17 December 1994

DIRECTOR-GENERAL
OF UNESCO

unesco

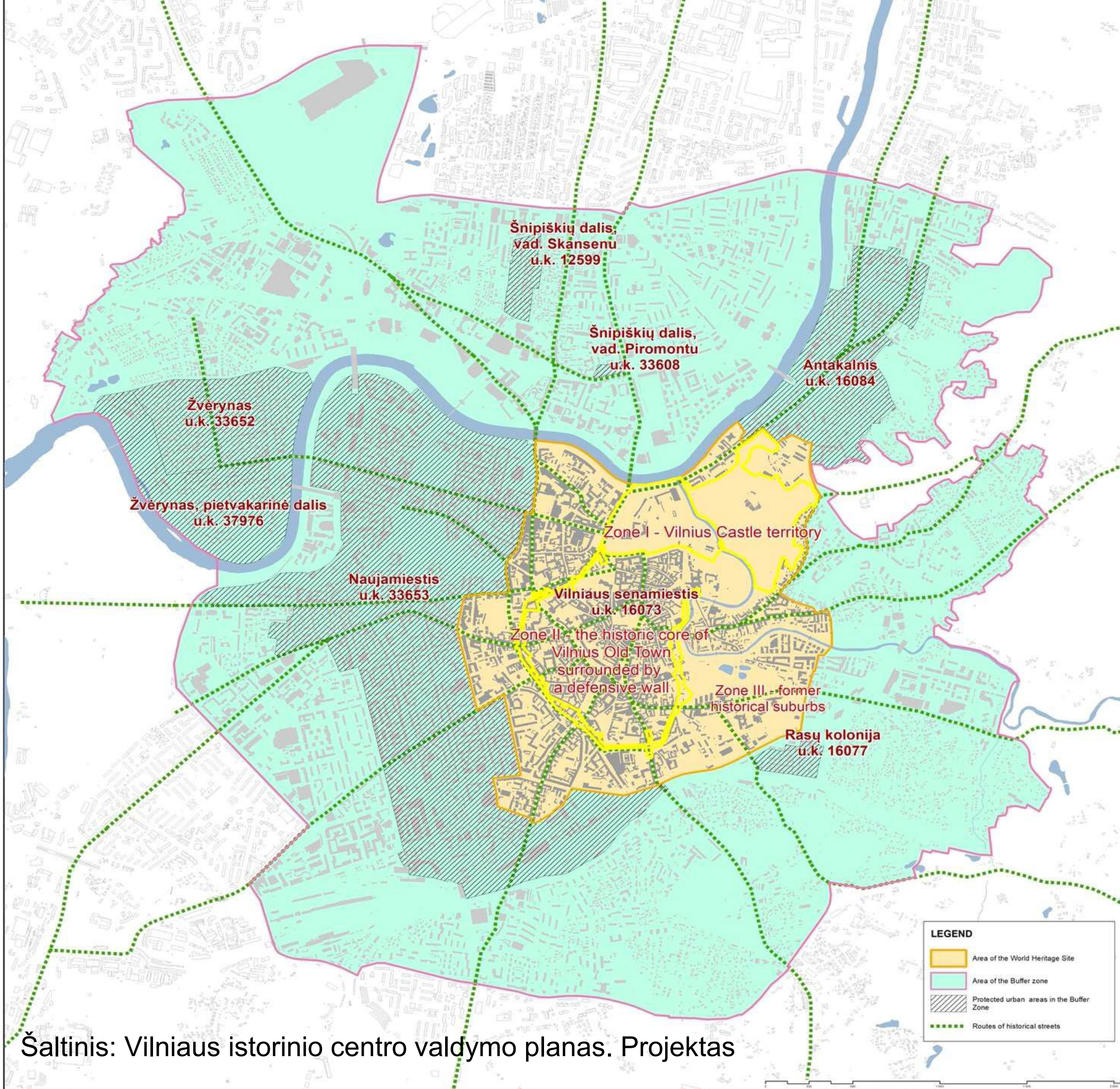
Pasaulio paveldo vertybė

Vilniaus istorinis centras (Vilnius senamiestis)
1994 m.

UNESCO pasaulio paveldo vertybės teritorija

- 1994 m. sutapdinta su Vilniaus senamiesčio teritorijos ribomis
- 2012 m. patikslinta teritorija su buferine zona

Fotografijos autorius R. Raulynaitis

II kriterijus : Vilniaus istorinis centras yra išskirtinis viduramžiais susiformavusio miesto pavyzdys, kelis šimtmečius turėjęs didelę įtaką architektūros ir kultūros tendencijoms didelėje Rytų Europos dalyje.

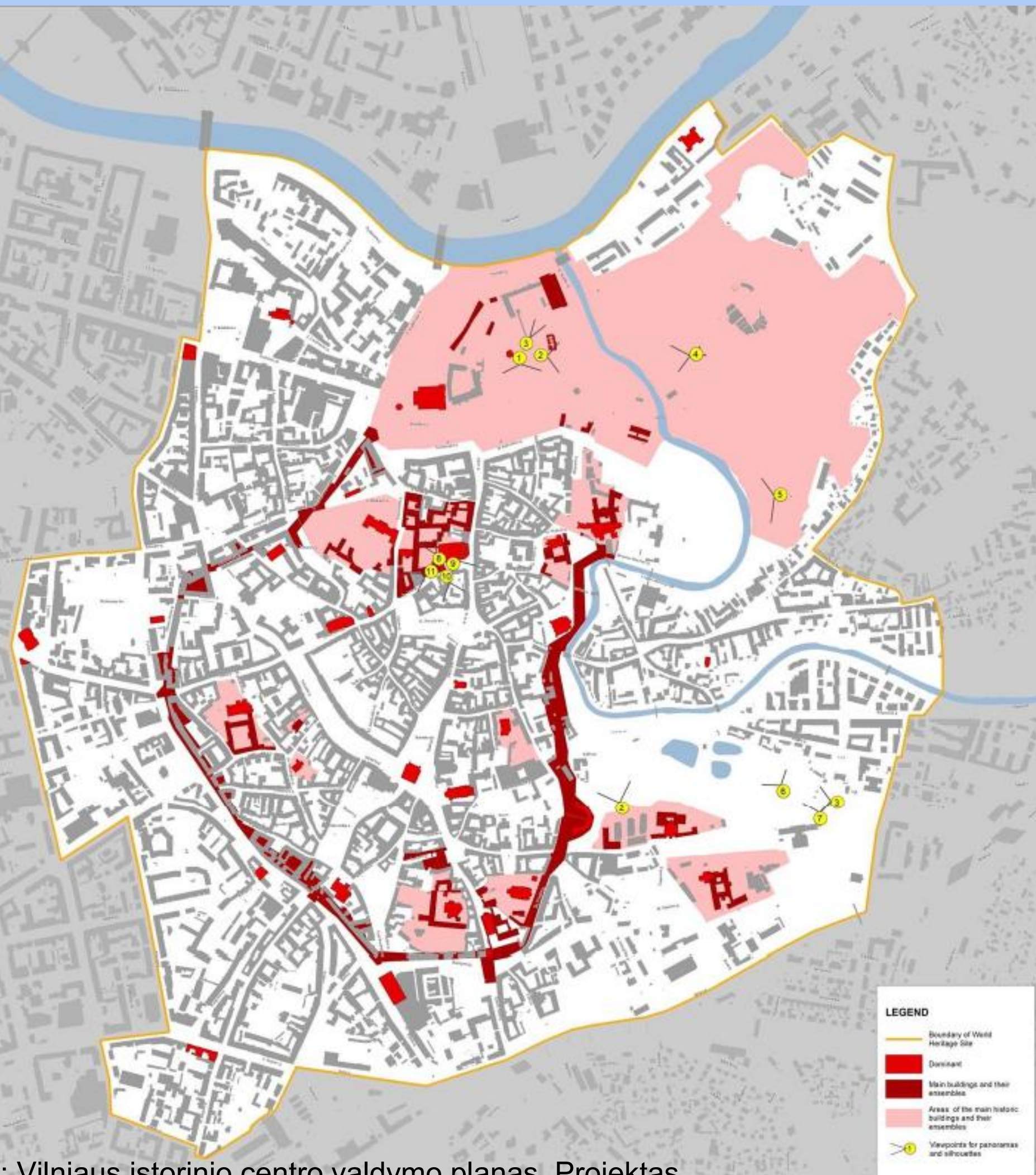

Fotografijos autorius R. Raulynaitis

IV kriterijus: Dėl miestovaizdžio ir išsaugotos didelės pastatų įvairovės Vilnius yra išskirtinis organiškai per penkis amžius susiformavusio Vidurio Europos miesto pavyzdys.

(1) Vilniaus istorinio centro vertybių schema

- Panoramos
- Pagrindinės 6 pastatų grupės
- Dominantės
- Istorinių gatvių trasos
- Istorinių gatvių suformuoti kvartalai
- Istorinės valdos (posesijos)
- Atviros erdvės: aikštės, parkai, sodai, skverai

(2.1) Šešios pagrindinių pastatų ir jų kompleksų grupės sudaranti Vilniaus istorinio centro vizualinį identitetą:

- Pilis – Katedra;
- Bernardinų – Šv. Onos – Šv. Mykolo – Švč. Mergelės Marijos bažnyčios;
- Šv. Jonų bažnyčia – Universitetas – Generalgubernatoriaus rezidencija (dabartinė Prezidentūra)

Fotografijų autorius G. Pranckūnas

(2.2) Šešios pagrindinių pastatų ir jų kompleksų grupės sudaranti Vilniaus istorinio centro identitetą:

- Aušros Vartai – Šv. Teresės bažnyčia – Šv. Dvasios cerkvė – Bazilijonų bažnyčia – Nacionalinė filharmonija;
- Šv. Mikalojaus – Pranciškonų – Liuteronų bažnyčios;
- Vizitiečių – Misionierių bažnyčios.

Fotografijų autorius G. Pranckūnas

Nematerialus miesto turinys Gyvasis paveldas („Living heritage“)

- Įvykiai, tradicijos
- Amatai
- Papročiai
- Istoriniai pastatai, jų autentiškos funkcijos
- Įamžinti ženklai apie svarbias visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos asmenybes, įvykius, kurie susiję su vietovėmis
- Tradiciniai renginiai

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND
CULTURAL ORGANIZATION

CONVENTION CONCERNING
THE PROTECTION OF THE WORLD
CULTURAL AND NATURAL
HERITAGE

*The World Heritage Committee
has inscribed*

*the Curonian Spit
on the World Heritage List*

*Inscription on this List confirms the exceptional
and universal value of a cultural or
natural site which requires protection for the benefit
of all humanity*

DATE OF INSCRIPTION

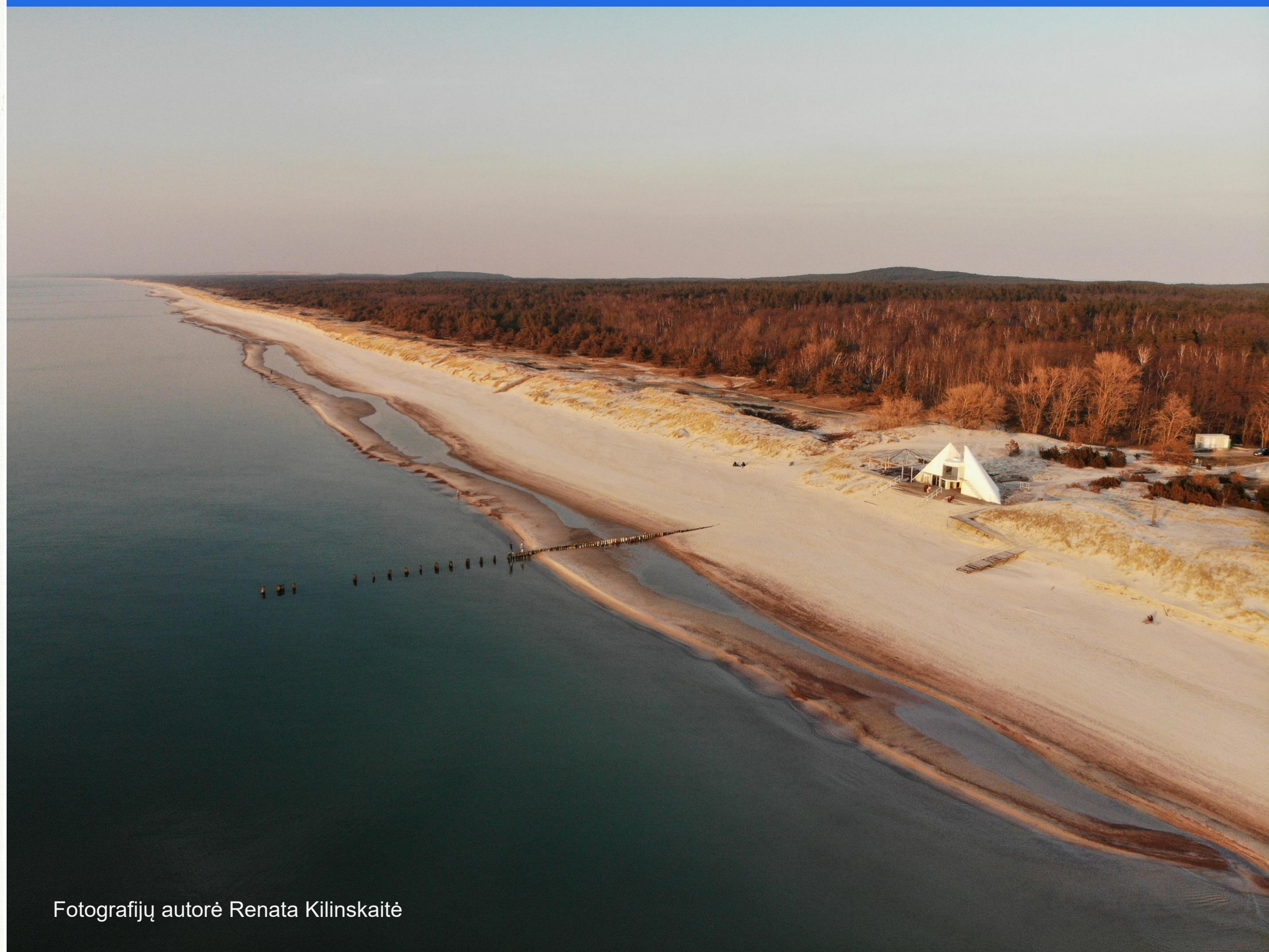
2 December 2000

DIRECTOR-GENERAL
OF UNESCO

Fotografijų autorė Renata Kilinskaitė

Kuršių nerija 2000 m.

Fotografijų autorė Renata Kilinskaitė

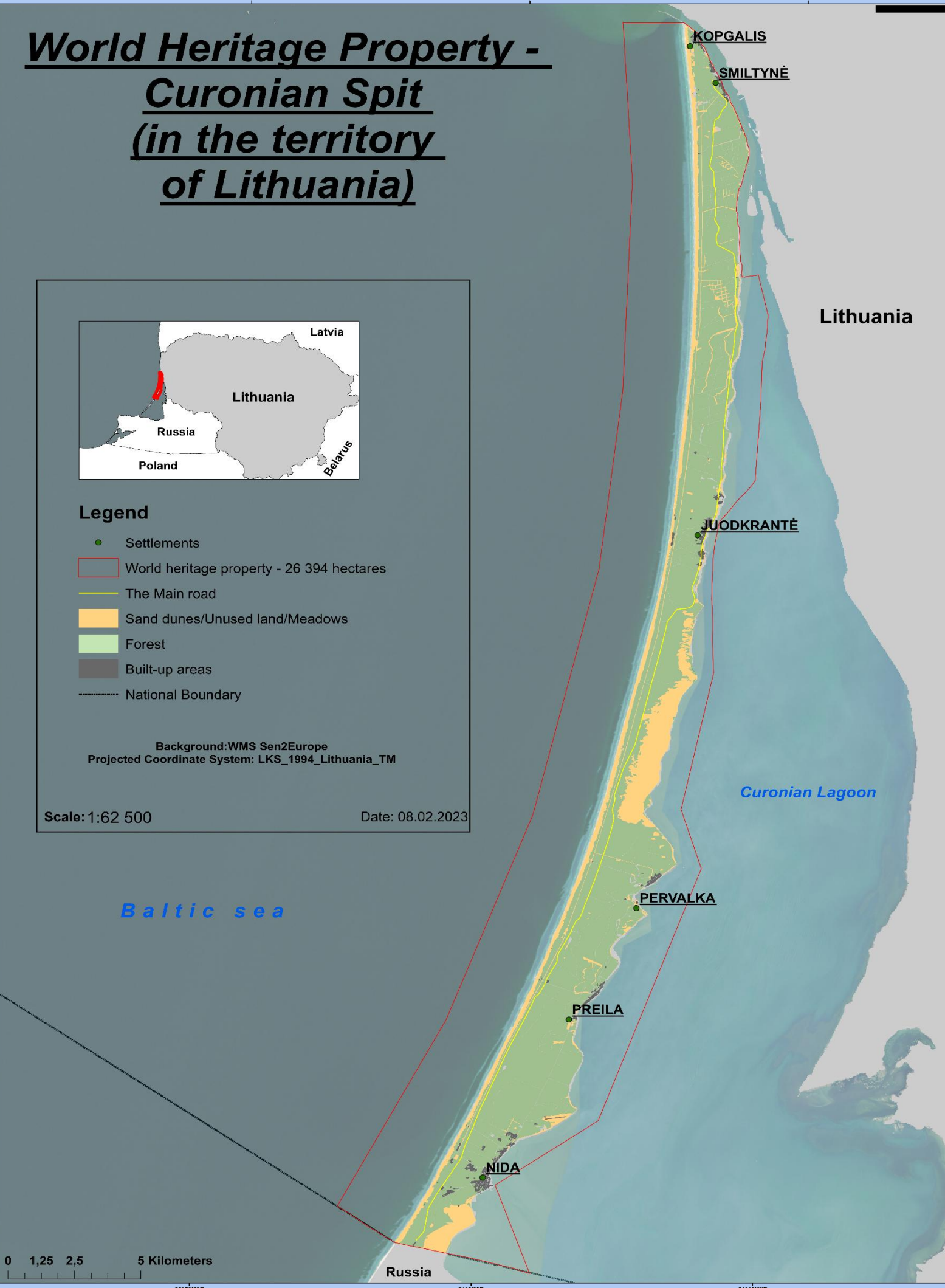
World Heritage Property -
Curonian Spit
(in the territory
of Lithuania)

- Legend**
- Settlements
 - ▭ World heritage property - 26 394 hectares
 - The Main road
 - ▭ Sand dunes/Unused land/Meadows
 - ▭ Forest
 - ▭ Built-up areas
 - National Boundary

Background:WMS Sen2Europe
Projected Coordinate System: LKS_1994_Lithuania_TM

Scale: 1:62 500 Date: 08.02.2023

Kuršių nerijos vertybės teritorija
(LT)

Kuršių nerija

(v) kriterijus: „Kuršių nerija yra išskirtinis smėlio kopų kraštovaizdžio, kurio išlikimui nuolatinį pavojų kelia gamtos stichijos (vėjas, potvyniai ir atoslūgiai), pavyzdys. Po pragaištingo žmogaus įsikišimo, vos nesunaikinusio nerijos, ji buvo atkurta didžiulių XIX a. pradėtų ir iki mūsų dienų tebesitęsiančių apsaugos ir sutvirtinimo darbų dėka.“

Vertė Nr. 1: Išskirtinis ir lengvai pažeidžiamas pajūrio nerijos kultūrinis kraštovaizdis. Išskirtinis Kuršių nerijos dydis, forma ir erdvinė struktūra

Vertė Nr. 2: Žmogaus pastangų, atkūrusių tinkamas sąlygas gyventi, rezultatas. Apželdintos Didžiojo kopagūbrio dalys ir jų tvarkymo būdai

Vertė Nr. 3: Gamtos paveldas Didžiojo kopagūbrio dalys su pirminėmis (senosiomis) parabolinėmis kopomis ir sengirės

Vertė Nr. 4: Kultūrinio kraštovaizdžio gyvumą, dvasingumą ir ypatingą atmosferą išryškinantis autentiškas kultūros paveldas

Vertė Nr. 5: Įvairių istorinių laikotarpių suformuotos tradicijos, kultūros paveldas ir vietos gyvensena

Kitos reikšmingos Kuršių nerijos vertės: aktyvi ir gyvybinga bendruomenė, kūrybos ir mokslo erdvė, rekreacija, sveikatinimas, tvaraus turizmo įvairovė ir kt.

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND
CULTURAL ORGANIZATION

*The World Heritage Committee
has inscribed
Kernave Archaeological Site (Cultural Reserve
of Kernave)
on the World Heritage List*

*Inscription on this List confirms the exceptional
and universal value of a cultural or
natural site which requires protection for the benefit
of all humanity*

DATE OF INSCRIPTION

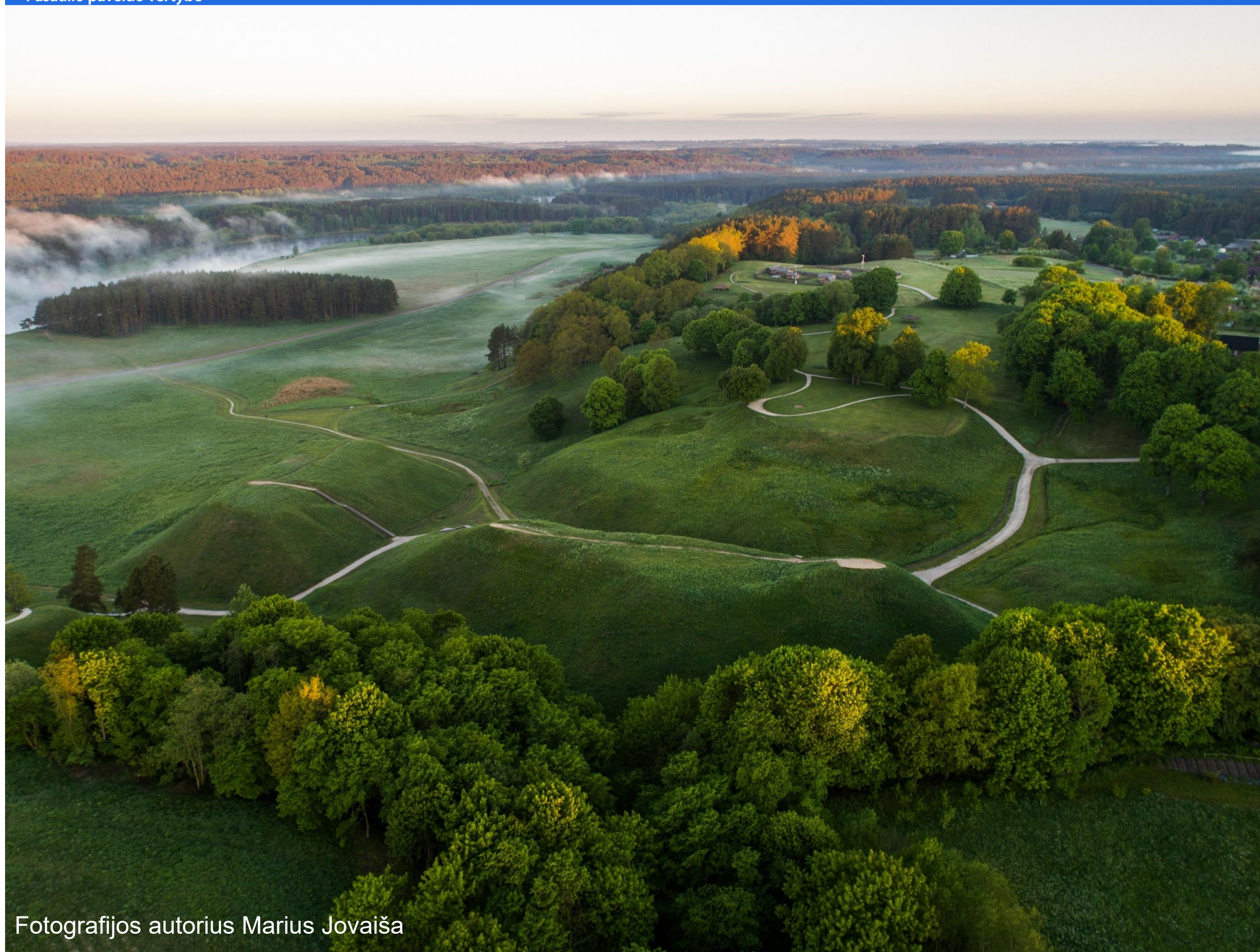
7 July 2004

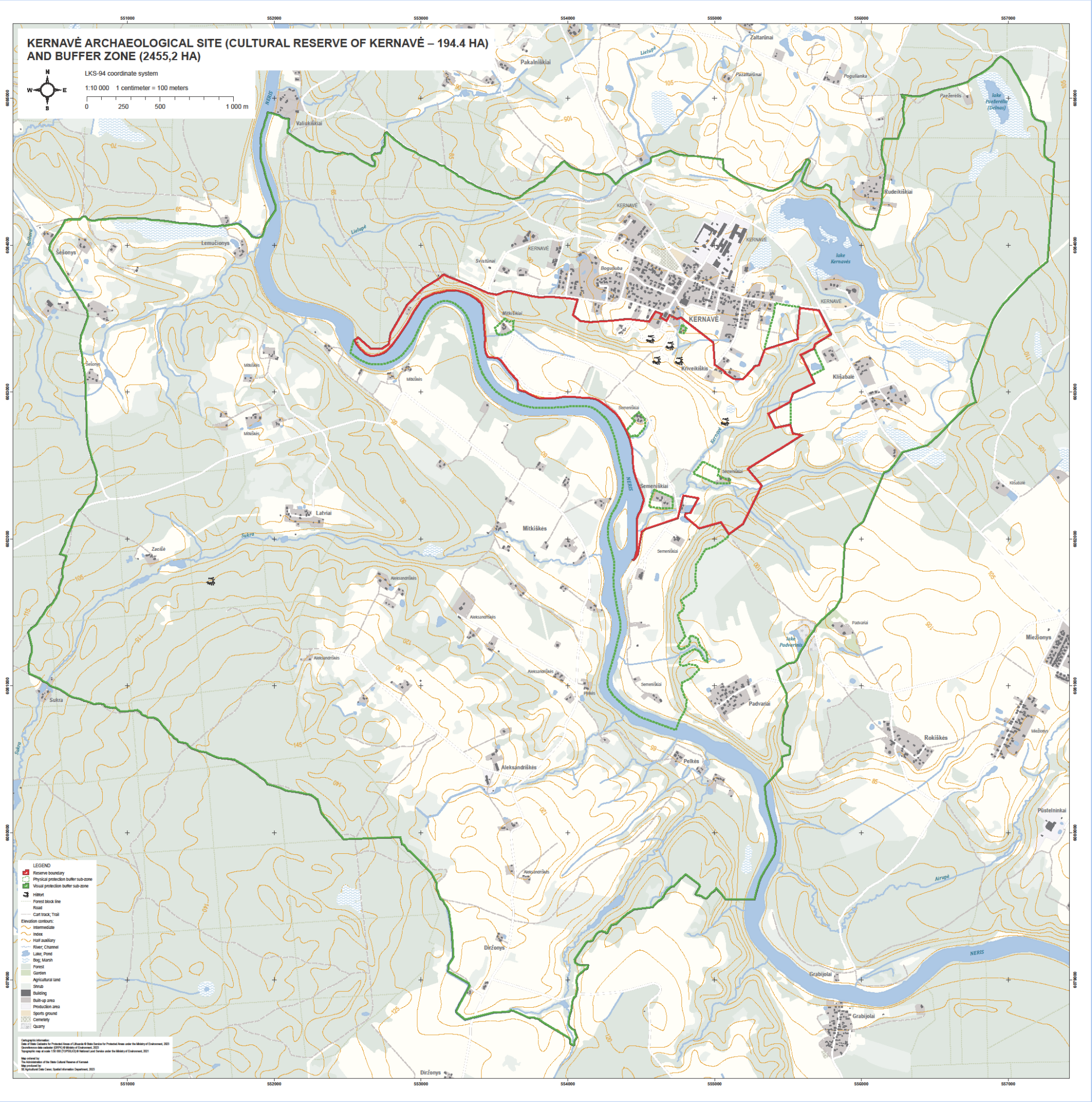
unesco

Pasaulio paveldo vertybė

Kernavės archeologinė vietovė 2004 m.

Fotografijos autorius Marius Jovaiša

Kernavės archeologinės vietovės kriterijai

III kriterijus: Kernavės archeologinė vietovė išskirtinai liudija maždaug 10 tūkstančių metų gyvenviečių raidą Baltijos regione. Vertybės teritorijoje yra išskirtinių panteistinių ir krikščioniškų laidojimo tradicijų įrodymų.

IV kriterijus: Gyvenviečių planas ir įspūdingi piliakalniai yra išskirtiniai tokio struktūrinio tipo objektų raidos ir jų naudojimo ikikrikščioniškuoju laikotarpiu pavyzdžiai.

Lietuvos pasaulio paveldo vietovės

KERNAVĖS ARCHEOLOGINĖS VIETOVĖS

valdymo planas

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND
CULTURAL ORGANIZATION

CONVENTION CONCERNING
THE PROTECTION OF THE WORLD
CULTURAL AND NATURAL
HERITAGE

*The World Heritage Committee
has inscribed*

Struve Geodetic Arc

on the World Heritage List

*Inscription on this List confirms the exceptional
and universal value of a cultural or
natural site which requires protection for the benefit
of all humanity*

DATE OF INSCRIPTION

17 July 2005

H. Mame

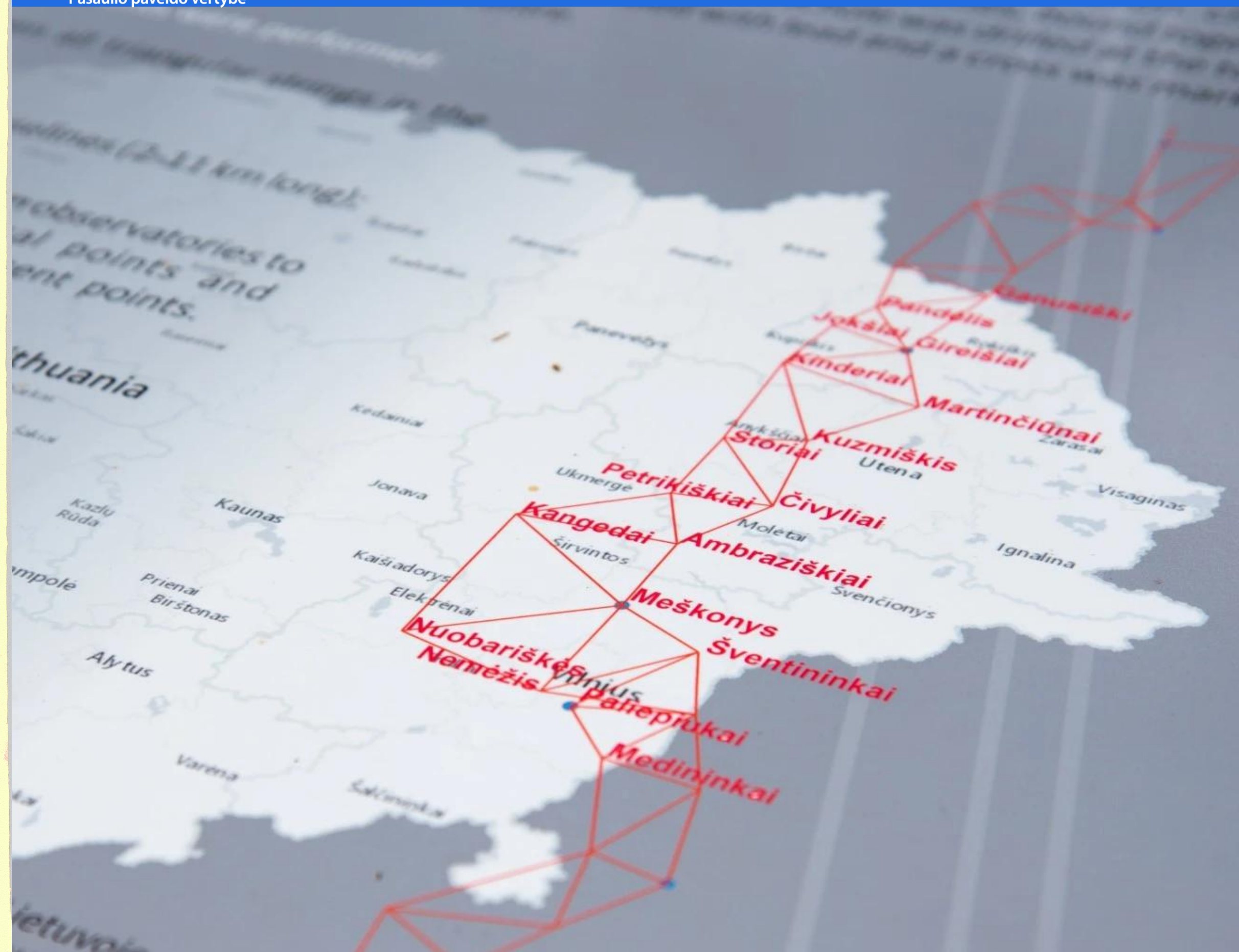
DIRECTOR-GENERAL
OF UNESCO

unesco

Pasaulio paveldo vertybė

Struvės geodezinis lankas
2005 m.

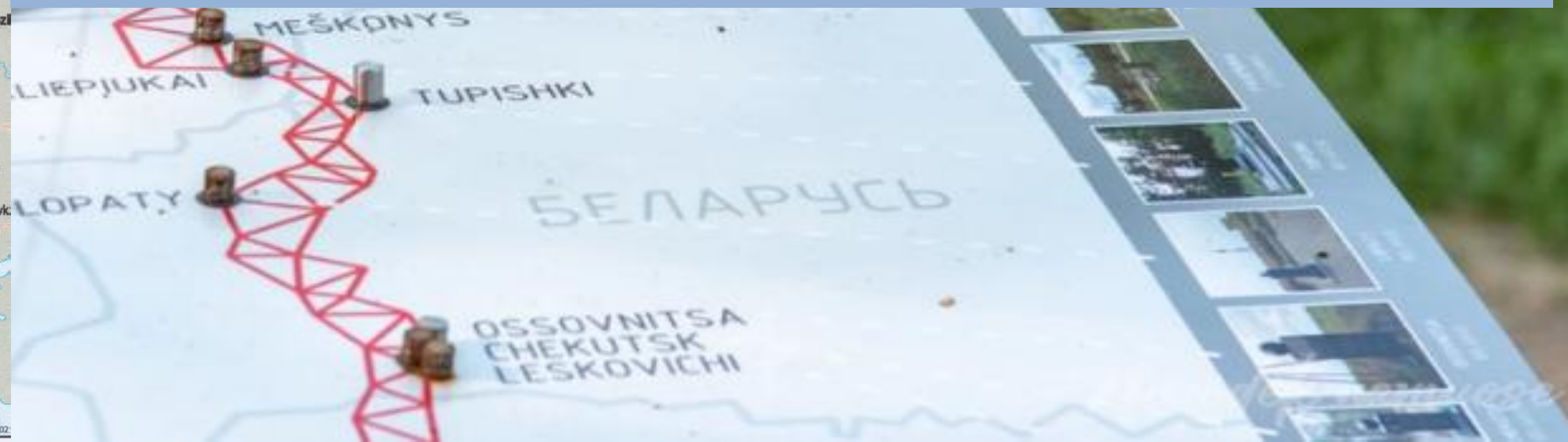
unesco

Pasaulio paveldo vertybė

(ii) kriterijus: „Šis pirmasis tikslus ilgo dienovidinio segmento matavimas, padėjęs nustatyti tikslų pasaulio dydį ir formą, atskleidžia svarbų Žemės mokslų raidos etapą. Jis taip pat yra išskirtinis žmogiškųjų vertybių mainų, vykusių bendradarbiaujant įvairių šalių mokslininkams, pavyzdys. Be to, jis atspindi nevienodą galią turėjusių valdovų bendradarbiavimą mokslo labui“.

(iv) kriterijus: „Struvės geodezinis lankas, be abejo, yra išskirtinis technologinio ansamblio pavyzdys: jį sudarantys dienovidinio matavimo trianguliacijų punktai yra nekilnojamoji ir nematerialioji matavimo technologijos dalis“.

(vi) kriterijus: „Lanko matavimas ir jo rezultatai yra tiesiogiai susiję su žmonijos domėjimusi pasauliu, jo forma ir dydžiu. Lankas siejamas su sero Izaoko Niutono teorija, kad Žemė nėra taisyklingo rutulio formos“.

CONVENTION CONCERNING
THE PROTECTION OF
THE WORLD CULTURAL
AND NATURAL HERITAGE

*The World Heritage Committee
has inscribed*

*Modernist Kaunas: Architecture
of Optimism, 1919-1939*

on the World Heritage List

*Inscription on this List confirms the outstanding
universal value of a cultural or
natural property which requires protection for the
benefit of all humanity*

DATE OF INSCRIPTION

24 September 2023

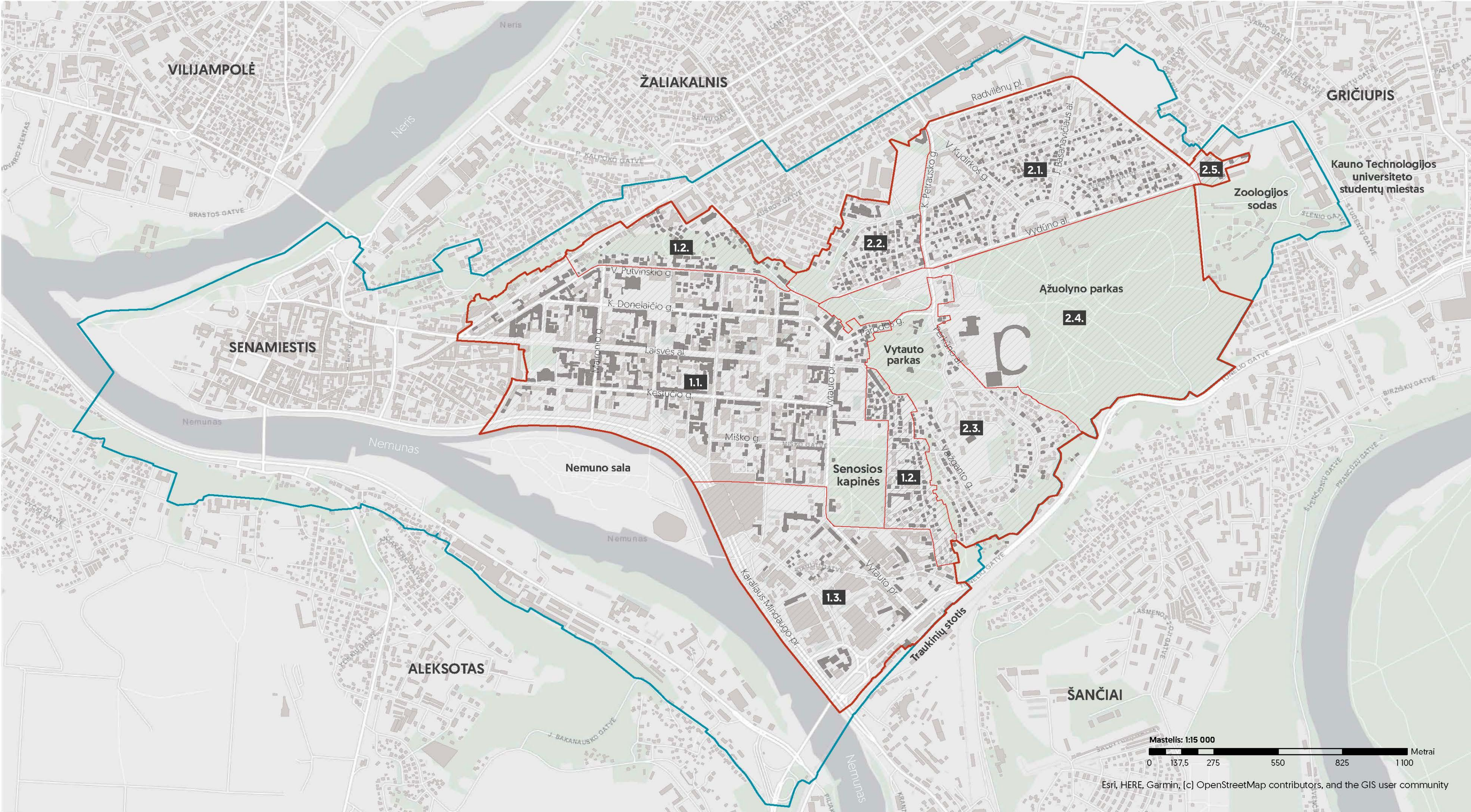
Andrey Aronov

DIRECTOR-GENERAL
OF UNESCO

Modernistinis Kaunas: Optimizmo
architektūra 1919-1939 m. 2023 m.

VILIJAMPOLĖ

ŽALIAKALNIS

GRIČIUPIS

Kauno Technologijos
universiteto
studentų miestas

Zoologijos
sodas

SENAMIESTIS

1.2.

2.2.

2.1.

2.5.

2.4.

2.3.

1.2.

1.3.

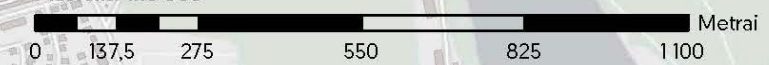
1.1.

Nemuno sala

ALEKSOTAS

ŠANČIAI

Mastelis: 1:15 000

Esri, HERE, Garmin, (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS user community

Centrinis Naujamiestis

Gyvenamasis Naujamiestis

Pramoninis Naujamiestis

Miesto-sodo teritorijos

Kauko rajonas

Prestižinis Perkūno rajonas

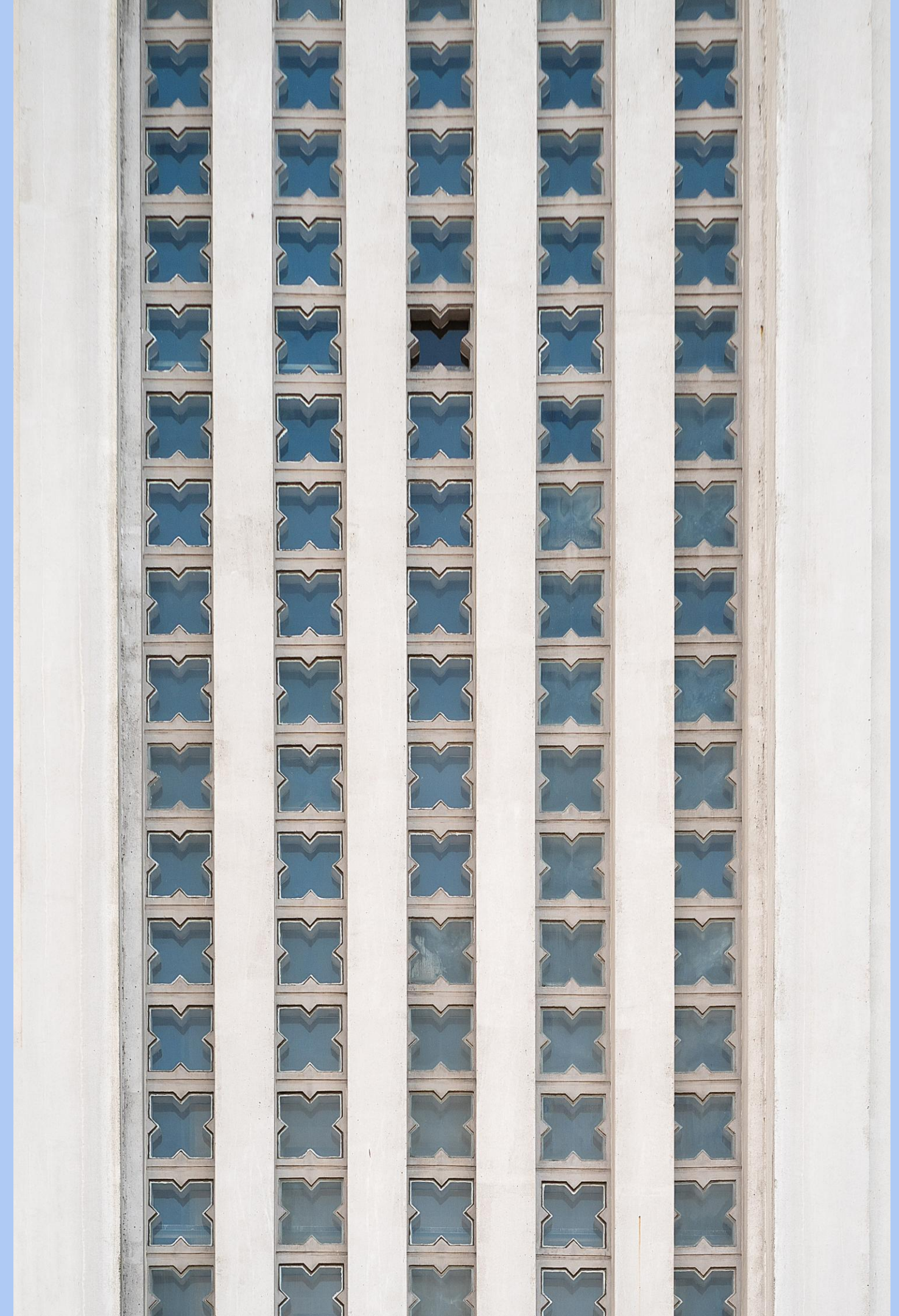
Ažuolyno parkas ir Sporto kompleksas

Tyrimų laboratorija

Kriterijus (iv): Modernusis Kaunas yra išskirtinis istorinio miesto, kuriam būdinga **sparti urbanizacija ir modernizacija**, pavyzdys. Jo architektūra ir urbanistinis planavimas perteikia vertybes ir siekius, susijusius su **optimistiniu tikėjimu** nepriklausoma ateitimi permainingoje XX a. pradžios geopolitinėje aplinkoje, kai valstybių sienos keitėsi labai greitai. Laipsniškas ir **tvarus Kauno modernizavimas** įgyvendinant **pilietines iniciatyvas**, darniai įsiliejęs į urbanistinį kontekstą ir gamtinę aplinką, sukūrė išskirtinį modernios architektūros miesto kraštovaizdį, atliepiantį laikinosios sostinės poreikius. Atsiradusios naujos funkcijos, struktūros ir pastatų tipai atspindi visuotinį **XX a. miesto gyvenimo modernėjimą**.

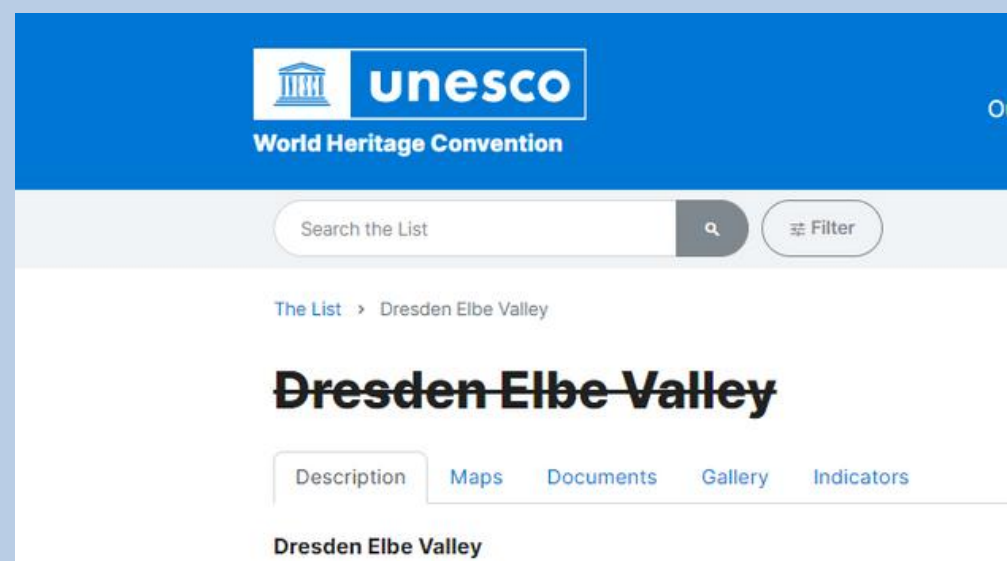
Modernistinio Kauno vertingosios savybės

- Urbanistinis planas
- Modernistiniai pastatai, jų įvairovė
- Gamtinis kraštovaizdis
- Nematerialus paveldas
- Funkcijos

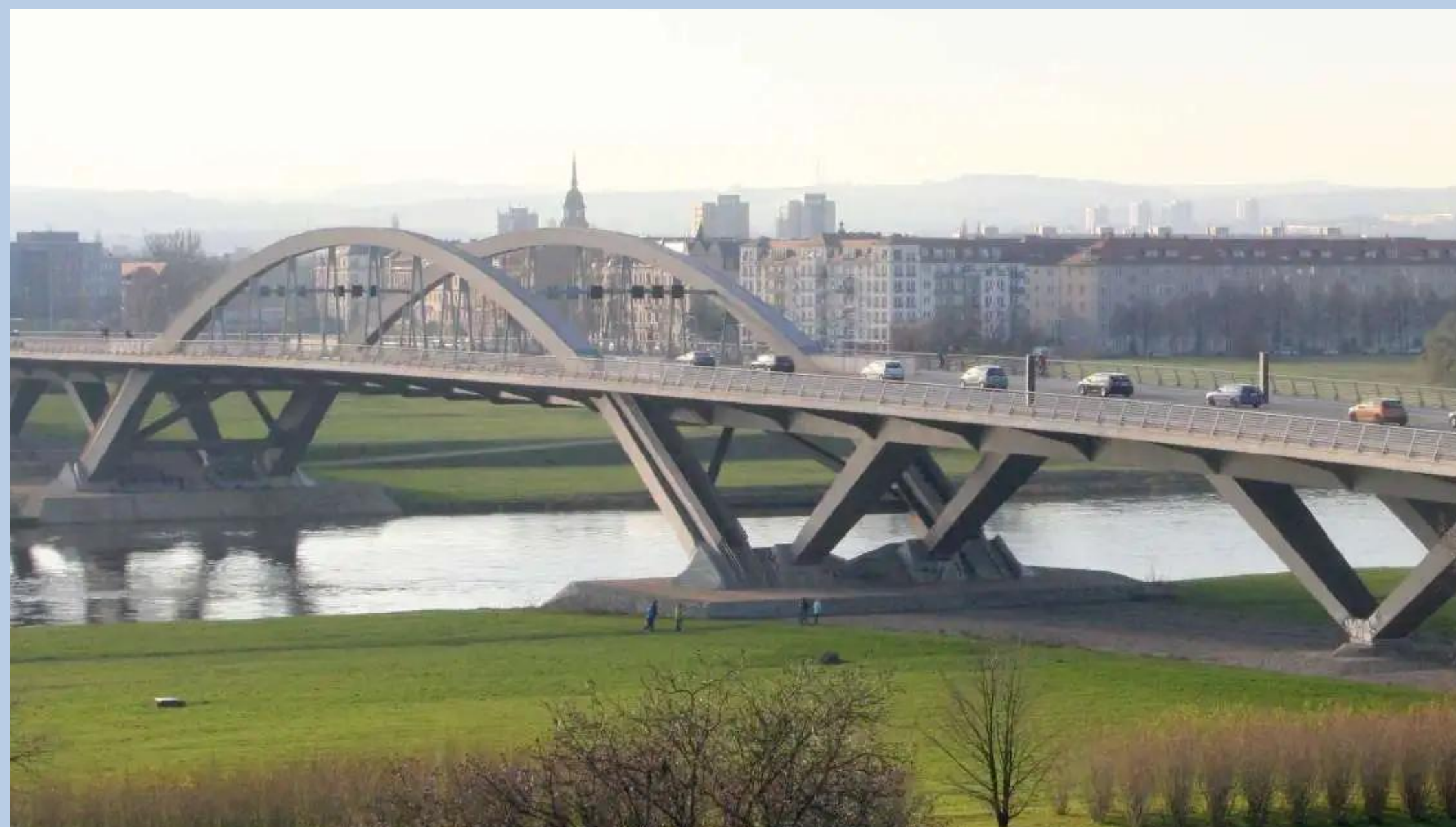

Kai išskirtinė
visuotinė vertė
nėra
išsaugoma

The World Heritage Committee decided to remove Germany's [Dresden Elbe Valley](#) from UNESCO's World Heritage List due to the building of a four-lane bridge in the heart of the cultural landscape which meant that the property failed to keep its "outstanding universal value as inscribed."

Kuo reikšminga būti UNESCO pasaulio paveldo sąrašė?

Ačiū, kad buvote
kartu!

<https://www.facebook.com/UNESCO.LT>

www.unesco.lt / www.unesco.org

